

tij in priznanja. Ministrstvo prosvete ga je dalo v obravnavo Glavn. Prosveti. Savetu ter pozvalo na sodelovanje še delegate iz pokrajin.

To delo bi bržkone rodilo drugačen sad — za svojo osebo sem v tem celo prepričan — ako bi Glavni Prosv. Svet ne vzel za osnov razprav samo projekta g. Radojevića, nego bi si določil najprej načela za šolstvo in svoj oficialni načrt sestavil po teh načelih. A omenjeni postopek je bil menda obvezen za Gl. Prosv. Svet.

Da obrazložimo tudi Slovenci svoje zahteve, sva s tov. Iv. Dimnikom začela pisati o njih v »Nar. Prosv.«; dočim se je spuščal ta v specialna vprašanja in jih obravnaval z našega stališča in oziraje se na naše prilike, sem sam priobčil obširnejše razmotrivanje pod naslovom »Načelno pitanje sloven. učiteljstva o projektu zakona o osnovnih školama«. Reči moram, da so se člani Gl. Prosv. Savefa, katerim je urednik »Nar. Prosv.«, spoštovani drug Milj. Stanković redno dostavljali vse številke, v katerih so bila ta razpravljana, za naše stališče zanimali, a spoznati smo morali, da je zlasti v načelnih vprašanjih prišla naša propaganda preozno.

Vobče je treba priznati, da za učiteljsko stališče Radojevićev načrt ni slab, se je pa v tem oziru še izboljšal; zahteva pač strogo izpolnjevanje dolžnosti, a nudi obenem polne pravice.

Največja njegova pridobitev je 8 letno obvezno šolsko pohajanje, s čemer nam je za današnje razmere dovoljno preskrbljeno za notranji razvoj našega šolstva. Isto jamči med drugim tudi zahteva, da mora vsaka šola imeti najmanj 2 učitelja, kar odpravlja današnje omino- zne enorazrednice.

Tako smo dospeli danes na novo postajo Zakonski načrt, ki ga je osvojil Gl. Prosv. Svet v svojih sejah od koncem jan. pa v prve dni marca t. l., in ki je znan iz letnika »Nar. Prosv.« št. 85—90, je glasom poročil predložen ministrskemu svetu. Kar moremo še danes storiti na njem, je to, da predložimo izpremembe, ki jih je sklenila letošnja velikonočna anketa ljubljanskega poverjeništvu UJU; in to bo storjeno v poslednjih minutah dvanajste ure.

Kako naj to storimo, hočem omeniti na koncu. Sedaj pa si dovolim opozoriti na najvažnejše izpremembe, ki jih predlaga omenjena anketa; predaleč bi namreč vodilo, ako bi hotel opozoriti na vse izpremenjene podrobnosti; na razpolago pa sem ob koncu poročila za morebitna pojasnila v tem ali onem vprašanju.

Vzroki, ki so nas vodili pri tej ali oni izpremembi, so večina brez posebnega utemeljevanja razvidni iz izpremembe same. Sponiram pa pri svojem poročilu da je v Beogradu predlagani in popravljeni Radojevićev načrt znan vsaj v bistvenih točkah.

Čl. 1. izraža smoter osn. šole. Dasi priznavamo, da je izražanje smotra v zakonu le programatično, je vendar smoter označiti izčrпно: načrtov ta čl. je povsem izpustiti telesno vzgojo, ki jo naša pri-pomba povdarja.

Čl. 6. določa dolžnost staršev, da dajejo deco v šolo; dopušča pa, da jo ti lahko pohajajo kjerkoli. Tu smo statuirali pravilo, da morajo hoditi otroci v domačo šolo.

nejšim merilom. Šola občuje uspešno z domom in vzbuja se zanimanje za predmet tudi v domačih, često zakrknjenih krogih. To je za nadaljne uspehe zelo važno.

Učitelj pa se mora potruditi, da posetnikom o razstavi pove, kako se morajo otroška dela umevati. **Narod se mora šele naučiti gledati.** Vedeti mora, kako se riše danes metodično. Zlasti se mora prepričati, da niso današnje risbe brezdušni posnetki risb na šolski tabli ali pa po predlogah. Otroška risba je **važen otroški doživljaj, je samolastno učenčevo delo — original!** Kot taka ne more biti nikdar, najmanj pa kot prvo delo, brez napake.

Primerjati se more le s prostim spisom, ki tudi ni nikdar brez napake. Prejšnje risbe pa so bile prepisi, brez duha, brez značaja, brez osebnosti.

Učiteljstvo bo v šolskih razstavah gledalo v delavnice svojih tovarišev in snovalo si bode iz izkušeni nov kapital.

Da bo pa osnovna razstava na vzgojni podlagi, je treba, da se drži strogo trdnih načel. Ta bi bila na pr.:

1. Razstaviti se morajo vsa dela, ki so jih oddajali učenci kot svoje proizvo-de tekom leta ali kakem drugem roku in so se razredovala kot taka.

Čl. 9. našteva vrste osnovnih šol ter navaja tudi šole za odrasle nepismene. Potrebno pouka za odrasle nepismene vseskozi uvidevamo, mnenja pa smo, da so za ta pouk primernejši tečaji mesto šol; zato naj imajo to označbo, kar gotovo tudi v inozemstvu bolje učinkuje.

Čl. 22. i. n. vpostavlja šolske občine in jim nalaga dolžnost, da zidajo in vzdržujejo šolska poslopja ter skrbijo za stvarne šolske potrebščine. Iz preteklosti našega šolstva predobro poznamo kvarni vpliv krajin šolskih svetov, kakor tudi oviro v razvoju šolstva, da se breme zidanja in izdržavanja šolstva nalaga šolskim občinam. Mnogokrat pa se šolske občine tudi pri najboljši volji ne morejo dvigniti do tega, da bi skrbele uspešno za svojo šolo, ker so gospodarsko prešibke. Zato priporočamo, da se izdrževalno breme prenese na širša, gospodarsko čvrstejša ramena, t. j. na srez, v katerem bodo premožnejše občine pomagale v prosvetnem dviganju slabšim, kakor se to na pr. pri cestah i. pod. že danes godi.

Čl. 54—57. Postopek pri vpisovanju šolske dece v šolo smo neznatno izpremenili tako, da ga približamo našemu današnjemu načinu, ki je preprostejši, a nudi bolj pregled.

Čl. 58. Našemu današnjemu naziranju smo zblížali tudi določbe o opravičljivosti otroške odsotnosti. Šolske kazni, dasi se zde našemu naziranju drakonične, smo pustili neizpremenjene z ozirom na državne razmere, prenesli pa smo njihovo eksekutivo od šolske občine, ozir. od krajin. šol. sveta, ki ga eliminiramo, na sodišča, katero ima občo eksekutivno oblast.

Čl. 60. Za ocenjevanje določa načrt rede (gl. tam); mnenja smo bili, da nam zadostujejo trije, in sicer: odličan (3), dobar (2), slab (1). Pustili pa smo nam dose-daj neobičajno zaznamovanje (3, 2, 1), ker se nam ni videlo potrebno, v taki malenkosti biti le iz tradicionalizma drugačnega naziranja.

Izjavili smo se za to, da poučuj učitelj v šoli vse predmete razen veronauka. V istem členu smo določili nepredvideno maksimalno število tedenskih ur (25) in honoriranje nadur.

Čl. 87. Smo dopolnili ne dovolj označeno pravico na stanarino učiteljstva.

Čl. 95.—113. obravnavajo učiteljske pravice. V teh čl. smo spravili v sklad z določbami zakona o civilnih državnih uslužbencih one določbe, ki bi mogle poslabšati učiteljski položaj napram onim.

Čl. 114. Tu smo znižali število učen-cev v posameznih razredih od 60 na 50 (pri 1. š. l.) in od 50 na 40 (pri več šol. letih).

Čl. 119.—130. obsegajo disciplinarno postopanje. Tu smo predložili postopne (srezke, oblastne, državne) učiteljske poro-te, ki naj delujejo v disciplinarnih zadevah skupno z učiteljskimi zbornicami.

Čl. 131.—147. govore o postavljanju in nameščenju učiteljstva. Najvažnejše naše izpremembe v tem odst. so: 1. da sodočloča pri nameščenju učiteljstva učiteljska zbornica, 2. črtali smo čl. 141., ki jamči učiteljsko stalnost na istem mestu le 15 let, Pustili pa smo, oziraje se na državne potrebe, določbo, da je vsak učitelj prvih 6 let na razpolago ministrstvu prosvete.

Čl. 148.—150. Ocenjevanje učiteljstva smo v glavnem izpremenili v toliko,

2. Naznanjen mora biti čas, v katerem so se dela vršila, in sicer v urah na teden in na leto z ozirom na to, koliko je ur iz urnika odpadlo.

3. Za vsako risbo se mora vedeti, v katerem šolskem letu, v kateri skupini in v kateri starosti jo je risar izvršil.

4. Za vsako risbo se mora vedeti, pod katerim nadzorstvom je nastala, zlasti ali je domače ali šolsko delo.

5. Če bi se rabili posebni pripomočki pri delu, zlasti podobe, bi se moralo označiti to na risbi iskreno.

Iz otroških risb se sklepa često naglo na novo risarsko metodo in se tudi včasih obsoja. Pa nova metoda ne more propasti, ako se tvori po njej iskreno in dosledno in ako so ljudje, ki jo razumejo, — Če pa propade, se godi to le, kar se je ne razumi. Ali je ne razumejo učitelji ali starši. Preveč stoji ljudje pod vplivom starih umetnin, še bolj pa pod vplivom njihovih njiagiatov, ki se često šopirijo nepošteno. Zato zahtevajo taki ljudje preveč. — Soditi mora le, kdor je kedaj sam risal. Včasih se zgodi, da prav zato izgubi otrok veselje do dela, ker se sam pod tukai omenjenimi umetniškimi vplivi sodi prestrogo. Tu ima pedagog-risar prav resno nalogo. Uporabljati mora naj-nežnejši takt, da posreduje pravilno in pove otroku, v čem tiči vrednost njegovega dela.

da ga ne ocenjuje nadzornik, marveč ocenjevalna komisija na podlagi nadzornikovih vpisov.

Čl. 157. Popolnoma in načelno smo izpremenili ta člen, ki podaja občo razdelitev uprave in nadzora in ki se glasi sledeče: (gl. v načr.) Nasproti temu smo se držali prvotnega svojega principa, da izločimo kraj, šol. svete ter da spadajo stanovska učiteljska vprašanja, uprava in eksekutiva učiteljskih skupščin v področju učiteljstva samega; zato smo stavili semkaj besedilo iz Zav. načrta iz l. 1920., ki se glasi: (gl. tam).

Neposredno šolsko upravo izročamo upravitelju, ki vodi tudi šolsko blagajno.

Na tem mestu se mi zdi še izven poročila samega potrebno na nekaj opozoriti. Zakonski načrt sam vsebuje znano učiteljsko zahtevo po ločitvi šolske od obče uprave; stari zakon o obč. upravi in samoupravi nasprotno postavlja šolsko upravo še vedno pod političnega šefa. In poročila pripovedujejo, da se je zakonski načrt, oziraje se na že izšli zakon izpremenil — »Nar. Prosv.« sicer trdi, da nebištevno — česar si ne morem prav predstavljati; da se opusti načrt ločitve, je menda bistvena in načelna izprememba; vendar pa ni najhujša. Upajmo, da zakonski načrt ne doživi težjih izprememb, ki bi ga utegnile res principielno pokvariti.

Čl. 162.—177. V odst., ki govori o šolskih nadzornikih, smo z izpremembami vnovič povdarili načelno svoje stališče, da se morajo nadzorniki vseh vrst imati le iz onega učiteljstva, za katerega šole so določeni in da imej pri predlogih oseb za šolske nadzornike učiteljstvo svojo besedo. Tudi načelo strokovnih nadzornikov smo povdarili s svojimi izmenami.

Čl. 178.—197. Upravo, v teh členih označeno, smov smislu prej omenjenega načela izpremenili tako, da smo zamenjali besedilo v najnovejšem načrtu z besedilom, kakor ga vsebuje Zavez in načrt iz leta 1920.

Čl. 213., ki govori o spremljanju otrok v cerkev, smo izpremenili v toliko, da naj učiteljstvo ob določenih dnevih deco v cerkvi le nadzoruje; kot nepotreben smo označili naslednji odstavek (gl. tam.)

Kot nedostatek smo občutili v zak. načrtu to, da ne govori o učiteljski izobrazbi in nadaljni učiteljski izobrazbi.

Dasi se hočejo urediti učiteljske šole s posebnim zakonom, smo vendar mnenja, da je treba v zakonu, ki omenja učiteljsko spretno, označiti tudi smernice zanjo. To smo storili z ustavitvijo tozadevnega odstavka iz Zav. načrta 1920.

Čl. 219.—241. V prehodnih naredbah smo dopolnili le še ono, kar se nanaša na izpremembe v glavnem tekstu.

Predlog:

To so v glavnem izpremembe, ki jih je izvršila velikonočna anketa. Že poprej sem rekel, da se izvrši njihova izročitev v poslednjih minutah dvanajste ure.

Zato predlagam, naj ljubljansko poverjeništvu UJU predloži vse izpremembe z utemeljitvijo nemudoma Glavnemu odboru UJU s prošnjo, da si jih osvoji kot svoje in jih predloži ministrstvu prosvete s prošnjo, da jih uvažuje in mero-dainim osebam narodnim poslanikom itd. s prošnjo, da zastopajo naše težnje v prid našemu šolstvu in učiteljstvu in s tem v prid razvoju narodne in državne prosvete.

Ovire povoljnih učnih in vzgojnih uspehov v šoli.

(Poročal na okr. učiteljski konferenci v Ljubljani dne 24. junija 1922. Fran Skulj.)

Življenje je boj za obstanek. Temu je podvržen vsak človek, vsako živo bitje. Kdor podleže, je končal življenje. Življenjski boj človeštva je že altera natura posameznika, ki se dostikrat ne zaveda, da ga bije. Toda boj za obstanek ni edini, so še drugi boji, ki jih ima človek bojevati. Izmed vseh najtežji je gotovo boj za napredek, ki je tudi za človeštvo najvažnejši. Vse pridobitve dobrin na vseh poljih zaznamujejo silno težavno boje, predno so postale zmagovalke, ter postale last človeštva. Nepreračunljive množine energične in psihočne naravi je porabilo človeštvo v boju za napredek. Ko se človeštvo veseli lavorik svojih zmag, že se snujejo novi cilji — ni počitka, ni oddiha in to je življenje.

Ognjišče bojev za napredek je v šolstvu. Ne smemo se čuditi, da je specijelno zato delo vzgojitelja in učitelja tako težavno, ker se mu stavi ravno vsled tako važne pozicije, kakor jo zavzema šola, vselej in vsepovsod brezštevila ovir. Ovire so bile, so in bodo, včasih večje, včasih manjše po raznih okoliščinah in časovnih razmerah. Naloga šole je, da jih pobija, odstrani in jim izdere

strupenim kalem, ki so vzklike v škodo Živimo v dobi, ko dosejajo te ovire višek in opominjajo vse one, ki imajo voljo in so posvetili svoje delo vzgoji in pouku, k resnemu razmišljanju, kako odstraniti neznosne ovire.

Vojna doba in prva leta po vojni so nudila najugodnejši teren vsem onim strupenim kalem, ki so vzklike v škodo vzgoji in pouku, ter bahato poglala svoje korenine v slošni propalosti, ki je poplavila s svojimi valovi kulturni pokret našega naroda. Že nekaj let pred vojno se je pripravljala ta teren, vede ali nevede, o tem nočem tu razpravljati, dokler ni izbruhnilo vse skupaj v svojem elementu do viška. Opravičeno se danes toži, da ni mogoče doseči kljub vsem naporom učiteljstva onih ciljev v vzgoji in pouku, kakor bi bilo pričakovati po trudu in delu.

Kje tiče te ovire? Oglejmo si jih, da odstranimo trudeči se v svojem poklicu vse, kar nam ovira ter nam ustavlja korak na potu naših ciljev.

Ovire so dvojne: izvenšolske in šolske. Prve so one na domu, na ulici in v človeški družbi sploh, ter politične. Šolske ovire so pedagoško didaktičnega značaja ter one šolske uprave.

Kakšna je okolica in njen vpliv na vzgojo med in po vojni do današnjega dne? Socijalne razmere so se poslabšale za minimum 50%. Neizprosna sila v boju za življenje je izpila iz src večine prebivalstva nežna in blaga čustva, v človeška srca so se vgnezdili: egoizem, sebičnost, brezčutnost do bližnjega, pesimizem, otopelost za vse višje; v bogatih hišah: razkošje, razuzdanost, lahkomisljenost, brezskrbnost, brezbriznost za vse lepo in blago. V taki mlakuži pokvarjenosti srca in duše, v oblateni in ponižani morali ne morejo rasti krepost, volja, doveztnost do lepote in dela, ker ni vzgledov in vzpodbude. Sedanja šolska mladina je bila v tem okuženem zraku vzrejena — če hoče — vzgojena. Kaj pričakujemo od nje družega, kakor apatijo do pouka, brezbriznost za delo in pomanikanje volje. Okuženo srce je preneslo dete že v šolo in ponajvečkrat se doma vsako drobno vzgojno zrno iz mladega srca izruje, predno požene prve kali življenja. **Materijalistično razpoloženje mase je stalna sila, ki vleče mladino navzdol.** Vsak dan čuje mladina doma ali na ulici, — to pripoveduje v šoli — kako udobno živi ta ali oni, ki se ni ničesar učil, ki je bil znan delomrznež, a sedaj ima blagostanje. »Kaj se boš učil, saj ima vsak delavec več, kakor učen gospod« je stalen refren otrokove okolice. Potepuh, malopridnež, navihaneč, ti so danes mladini pravi idealni tipi za bodočnost. — Vzgojitelj to gleda in nima moči, ne pripomočkov, da bi odvrnil to usodno poluhjanje. Treba bo krepke državne roke, da odstrani pogubonosne vplive slabe okolice. Zaščita javne morale je dolžnost države. **Tudi drakonični zakon ne bi bil prekruti, da se uničijo korenine, iz katerih izvira vse zlo in te so: lenoba, delomrznost, tatvina, surovost, poboji, pijančevanje, nemoralnost vseh vrst korupcija itd. Če tel izrastkov vsega hudega ne izderemo iz našega ljudstva, zaman bo trud in vse naše delo.**

(Dalje prihodnjič.)

Iz Jugoslavije.

— Služenje učitelja u stalnom kadru. »Narodna Prosveta« poroča: Ministarski Svet usvojio je predlog g. Ministra Prosvete, na osnovi koga je Ministar Vojne odlukom F. D. Br. 29098 od 14. o. god. izdao naređenje: »da se učitelji i svršeni daci Učiteljskih Škola kao i svršeni bogoslovi pozivaju u kadar na službu svake godine, počev od 1. jula o. g. po tri meseca, za vreme velikog odmora do odsluženja kadrovskog roka. Ovakvo pozivanje biće sve do novog zakona o ustroistvu vojske, kojim će se i ovo regulisati«. Pri ovome svi oni učitelji na koje se ovo naređenje odnosi kad pođu na odsluženje svoga roka u vojsci imaju samo o tome da izveste svoga školskog nadzornika i ne moraju podnositi ostavku na učiteljsku dužnost, jer se oni neće ni razrešavati od učiteljske dužnosti, a primaće sve svoje dosadašnje prinadležnosti, samo zato vreme ne treba da primaju platu kao vojnici (jer dve plate u isto vreme ne mogu imati). A 1. oktobra o. g. s pozivom na pomenuti broj Ministra Vojnog imaju da se prijave svojoj dotičnoj komandi, da ih razreši i uputi na svoju redovnu učiteljsku dužnost.

Iz Petrinje je prišlo 27. junija na študijsko potovanje v Slovenijo 42 hrvatskih maturantov pod vodstvom 4 profesorjev in 2 profesorice. Potujejo preko Ljubljane, Bleda, Bohinja, Zagreba v hrv. Primorje. V Ljubljani so si ogledali tudi Učit. ti-

skarno in naša gospodarska podjetja. Pomoč jim je omogočila šolska oblast s primerno podporo, kar bi priporočali tudi naši šolski upravi, ker so taka potovanja izredne važnosti ravno za učiteljski naraščaj.

— **Še enkrat draginjske doklade.** Zopet se zbira vlada, da reši uradniško vprašanje. Ali se bode ob ti priliki vzela v pretres tudi krivica, katero so nam državnim uslužbenkam, omoženim z državnimi uradniki prizadali po členu 34 zakona o draginjskih dokladah? Ob vsakem prejemu mesečne plače vzplamt v meni vnovič ogorčenost, ki jo čutim nad krivico zornega člena. Ta demoklejev meč mi je vzel vso navdušenost in veselje do dela. Sram me je in ob enem me boli, da moja plača niti toliko ne znaša, da bi ž njo lahko krila izdatek za 14 letnega sina, gojenca dijaškega doma. Moje delo z 22. službenimi leti niti toliko ni vredno, kakor sedaj potrebuje 14 letni fant. Tovarišice, omožene z neuradniki, dobivajo celo draginjsko doklado, a me, ki imam moža uradnika, najbrž za kazen, samo polovico te doklade. Moja tovarišica s 6 službenimi leti ima večjo plačo kakor jaz. Omožena je z velevinotržcem, trgovcem in gostilničarjem. Ona si vso mesečno plačo lahko prihrani in v počitnicah potuje za ta denar, med tem, ko si jaz niti potrebne obleke kupiti ne morem. Ne zavidam jo za plačo, saj si jo za svoje delo pošteno zaslužila, a da je moj zaslužek za isto delo polovico manjši, tega ne uvidim. Če je delo nas omoženih z državnimi uslužbenci manj vredno, zakaj nas država ne odstavi, polovičnega delavca tudi jaz ne maram. Ako pa smo enakovredne delavke, ako zahteva država od nas isto delo in nam nalaga isto odgovornost, imamo tudi pravico do iste plače, ki nam po zakonu pravice gre in je dolžnost države, da nam jo tudi da. Če pa gospodje pri vladji še nadalje odobravajo to krivico, treba je obžalovati državo, katera si misli kaj prištediti s tem, da svojim nastavljenecem pritrigava upravičeni zaslužek.

— **Slovenski duhovnik in slovenski učitelj pri Kočevskih.** Da je nevoščljivost duhovnikov napram »bogato« plačanim učiteljem res sijajna, drastično osvetljuje sledeči slučaj: L. 1852, je podelil človekoljubni sveščnik Jožef Gramer iz Poljan pri Toplicah 1/3 farovškega zemljišča in gozda vsakokratnemu učitelju v Poljanah, kot neoporečna last. Šola kupuje drva drugod. Sedanjí župnik L. pa pohlepno steza svoje roke po krasni učiteljevi lastnini, da bi zopet pridobil »farovžu«, kar je »bilo farovškega«. In ko si je sedanji učitelj dovolil »predržnost«, da je za svojo nujno rabo dal posekati iz svojega gozda od katerega je seve tudi davkoplačevalec, lesa za 600 kron, so bile ogromne denunciacije od strani Kočevsčarjev na oblašči, vse seveda na inicijativno »velikodušnega« in »nesebičnega« duševnega pastirja. Učitelj, Ti pa pred sodni stol, zagovarjal se za prestopke, ki si ga v letu 1921, smel neomejeno izvršiti, ker se je pa l. 1922, nebo stemnilo, da je v Poljanah vse »črno« in se Ti grešnik učitelj, upaš poleg še celo imeti samonikle nazore, bodi obsojen! Skoraj bi definirali stavek o narodnih izdajcah na ljubo farškemu egoizmu ali proporciji. Edina Slovenca med Nemci!

— **Požrtvovalna kočevska mladina.** Na inicijativno šolskega vodje gosp. Tea Petričnega je darovalo odnosno nabralo za »Dom kraljice Marije« 350 otrok slovenske osnovne šole v Kočevju Din 722.95 kot spomin na dan poroke Nj. Vel. kralja in kraljice. V isti namen iz isteza povoda je dalje darovalo oziroma nabralo 268 otrok nemške osnovne šole v Kočevju Din 968.30. Živel plemeniti šolnik! Živela kočevska šolska mladina, ki je pokazala topla srca za osirotelo in trpečo dečo!

— **Vsa okrajna učit. društva,** ki so nabirali prispevke za Gradišnikovo spomenik, se naprošajo, da blagovolijo iste poslati čimprej tovarišu Fr. Žagarju, učitelju v Celju. Zbirka se zaključila z 31. julijem.

— **Na vdanostno izjavo,** ki jo je poslalo učiteljstvo ljubljanske okolice s konference dne 23. junija t. l. Njihovima Veličanstvima povodom poroke je došla sledeča zahvala: »Njihovi Veličanstvi, vzradoščeni po izjavi vdanosti, se srčno zahvaljujeta učiteljstvu ljubljanske okolice.« — Jankovič.

— **Prireditelje na šolskih odrih opozarjamo** na novo Ribičičevo zbirko »Šest mladinskih iger«.

— **Šolska razstava v Stični na Dolenjskem.** Učiteljstvo petrazrednice v Stični je priredilo v nedeljo — 25. junija — razstavo ženskih ročnih del, risb in lesenih izdelkov domače opravde, hišne

in kmetijske opravde, orodja posameznih rokodelskih strok itd. — Smelo rečemo, da nas je vsa razstava vobče prav zadovoljila. Izpostavljena so bila razna ženska ročna dela vseh razredov, ki pričajo, da se učiteljice trudijo zadostiti svoji zadači in da so se učenke naučile najpotrebnejših ročnih del, koje bodo v bodoče kot dekleta in žene prav potrebovale v družinskem življenju. Dela učenk so dokazala, da so deklice v tem delu prav spretno. Risbe po naravi so nam tudi ugajale in značijo, da imajo otroci v tej stroki precejšnjo urnost. — Umestno je, da se risanje po naravi goji v pravi meri, ker to bode gotovo mladina potrebovala v svojemu življenju. — Posebno hvalo zaslužijo lesni izdelki različne kuhinjske, pohišne in kmetijske opravde. Baš tako prav lepo izrezljano orodje raznih rokodelskih stanov. Videli smo prav mnogo teh izdelkov, kakor: žlice, nože, vilice, krožnike, skledice, metle, smetlišnice, piskre pokrovače, trinoge, stolice, stole, mize, rešeta, klopi, okvire, stojala, table, križe, škafe, grablje, lestvice, lopate, voze, table, kletke, orala, pluge itd. itd. Ti lesni izdelki — modeli — en miniatur so lepo izdelani in človek se mora de facto čuditi otrokom, ki so izdelali tako lepe modele. — Te modele bode učiteljstvo prav lahko uporabljalo pri nazornem pouku v šoli, kajti lesen model je pri tem pouku umestnejši od dotične slike. — S takim delom pridobi mladina veselje do rokodelstva in bode z radostjo se poprijela po izšolanju one stroke do katere ima največje veselje. — Konečno čestitamo šolskemu vodstvu in učiteljstvu na lepem šolskem uspehu in prav lepi razstavi vseh izdelkov.

— **Matura l. 1912, na moškem učiteljski v Mariboru.** Letos slavimo 10 letnico. Lojze, Nežce in jaz smo imeli že pomladi tozadevno predkonferenco. — Sklenili smo takrat, da bi imeli sestanek 8. in 9. sept. v Mariboru. Ker pa je takrat v Ljubljani profesorski kongres in ne bi mogli povabiti k sestanku naših bivših profesorjev, zato mislim, da bo najbolje, ako priredimo obletnico dne 3. septembra. — Mesec avgust ne pride v poštev, ker je ta mesec sokolski zlet. Vendar prosim vsakega, ki ima kak predlog ali željo, da mi isto sporoči. Sredi avgusta priobčim potem v »Tovarišu« definitivni sklep. — R. R., Maribor, Aškerčeva ulica 3.

Vestnik meščanskih šol.

— **c Poziv na »Prvi kongres učitelja** gradjanskih škola iz Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca«, koji će se održavati dne 6. i 7. jula 1922. u Zagrebu u zgradi Kr. učiteljske škole (Meduličeva ul. 33. 1. sprat). **Razpored:** 1. dne 5. jula u 4 sata poslije podne predkonferencija delegata sviju udruženja. 2. Dne 6. i 7. jula u 9 sati prije podne kongres ovim redom: a) Pravni i materijalni odnosi učitelja gradj. škola. Referent g. Josip Kovačević, direktor-kr. dvo-razredne trgovačke škole, Zagreb. b) Nacrt zakona za gradj. škole i nastavni plan prema tom zakonu. Referent g. Aleksandar Nadjuvinski, direktor državne muške gradj. škole. Novi Sad. c) Gradjanska škola prije, sada i kakova treba da bude. Referent g. Dominković, umirovljeni direktor gradj. škola, Zagreb. d) Osnutak »Saveza učitelja ugradj. škola u cijeloj Kraljevini.« Referent g. Mita Gjorgjević, direktor državne više djev. škole, Novi Sad. e) Osnutak glasila za promicanje interesa gradj. škola i njezinoga učiteljstva. Referent g. Dragutin Humeč, direktor meščanske škole, Maribor. 3. Eventualije. — Poslije Kongresa pregledavanje znamenitosti Zagreba. **Akcionni odbor.**

Trgovsko-obrtno in kmetijsko šolstvo.

— **t Matura na Tehniški srednji šoli v Ljubljani.** Na višji strojni šoli tega zavoda se je vršila matura v dneh 22. in 23. junija. Zrelostni izpit je napravilo naslednjih 21 učencev (podčrtani z odliko): Babnik Jakob, Bajuk Milan, Benedičič Anton, Fišer Joško, Hudnik Drago, Hus Dušan, Istenič Franc, Jakše Janko, Juvanec Vladimir, Kolb Albin, Mlakar Ljudevit, Možina Ivan, Obereigner Stanko, Ocepeč Stanko, Pegan Rikard, Pirnat Ivan, Popov Svetozar, Šribar Edo, Vrančič Henrik, Vrhunč Bogumil, Zore Milan.

Naše narodno prosvetno delo.

— **p Selcanad Škofjo Loko.** Kakor lani, tako smo se tudi letos prav živahno gibal v šoli in prosvetnem polju. V letu 1921./22. smo imeli v zimskem času 3

predavanja iz sadjarstva in kmetijstva, katero je oskrbel šolski vodja. Pod nadzorstvom vodje se je cepilo sadno drevje pri sosedih. Vse učiteljstvo je prav marljivo razpečavalo srečke »Kola Jug. Sešter« in nabrelo znesek 1600 K, kar je za podeželsko vas prav lepa vsota. Za »Dom kraljice Marije« se je nabralo 1060 kron. Učiteljice so se s posebno vnemo zavzele za ženska ročna dela in si pridobile med preprostim ljudstvom priznanje. Najlepša pa je bila 29. junija razstava šolskih izdelkov, katero je posetil tudi naš kralj in se o njej prav laskavo izrazil. Ta dan bo pač imelo učiteljstvo in mladina v najlepšem spominu. Imamo tudi pevski zbor, katerega vodi nadučitelj. Le žal, da so pevci raztreseni po celi dolini in so večkrat vaje onemogočene.

Šolski odri in pevski zbori.

— **po V Št. Janžu na Dolenjskem** je proslavila šolska mladina poroko Nj. Veličanstva kralja Aleksandra I. na sv. Rešnjega Telesa dan s Finžgarjevo pravljico dvodejanko »Ptičji kalj«. Dvorana je bila nabito polna kar izpričuje, da vlada na deželi veliko zanimanje za mladinske predstave. O igri in njeni uprizoritvi se je čula splošna pohvala. Poleg igre so bile na vzporedno razne deklamacije in petje otroškega zbora vse pod spretnim vodstvom g. učitelja Vlado Rojca. Izmed deklamiranih pesmi so najbolj ugajale: Utvina: »Koliko je zvezdic«, Kettejeva: »Tončkove sanje« in Zupančičeva: »Divji mož« ter »Hudič in kvartopirci«. Kolektivno prednašanje Zupančičevih »Žab« je vzbudilo med občinstvom mnogo veselja in smeha. — Najbolj pa so se postavili mladi pevci in pevke. Peli so četverglasno sledeče pesmi: »Slovenec sem«, kanon »Kak prijetno je na večer«, korška narodna: »Sem šel po dolinici«, Foersterjeva: »Ah nili zemljica krasna« in Hribarjeva: »Božji volk«. Pesmi so dokaj težke zlasti radi tega, ker prehajajo posamezni glasovi drug v drugega in imajo nižji gasovi ločeno besedilo od višjih; zelo pa se prilagajo po svoji vsebini in melodiji otroškemu čustvovanju. Otroci so jih dopeli s sigurnostjo in brez napake. Vsi so se čudili, da je mogoče že na osnovni šoli doseči take uspehe v petju. Iz čistega dobička predstave se bodo nakupile nove knjige za šolsko knjižnico; s tem bodo imeli tudi otroci svoje zadoščenje ter plačilo za trud in pridnost s katero so vztrajali pri pevskih in drugih vajah. Posebej se moramo zahvaliti č. gospodu župniku Bajcu, ki je šel učiteljstvu v vseh ozirih na roke in mnogo pripomogel, da je predstava tako lepo izpadla. Vsa čast mu ker zna ločiti politiko od šole in prav želeti je da bi ga posnemali njegovi stanovski tovariši tudi drugod. S tem bi bilo olajšano delo učiteljstva in zavladala bi lepša harmonija med obema stanovoma, kar bi bilo le v korist in blagor naši mogočni in lepi domovini.

— **po V Preserju pri Ljubljani** so ondotni malčki priredili prvo šol. predstavo. V soboto 24. junija je bila za mladino in v nedeljo za odrasle. Uprizorili so trodejanko: »Deklica s tamburico« nato nekaj odlomkov personificiranega Cicibana kakor: Čebelica in Ciciban, Ciciban poslušaj očetovo uro. Ciciban je zaspan, sledilo je še nekaj domorodnih deklamacij in slednjič je zapel zbor šol. mladine pred ovenčano sliko kralja Aleksandra I. Lepa naša... in Bože pravde. Ker ni na razpolago niti odra niti primerne prostora, se je vršila prireditve na prostem (pod kozolcem). Gledalci so se zadovoljni vračali od naše prve mladinske predstave učiteljstvo je pa želo priznanje in zahvalo za svoj trud.

— **po Dobrni pri Celju.** Na dan kraljeve poroke in na »Vidov dan« je priredila tukajšnja šola v topliški dvorani narodni slavnosti z govorom, deklamacijami in petjem. — Topliški gostje so nabrali med seboj prostovoljne prispevke (3708 K) za šolsko knjižnico.

— **po Bukovščici.** Dne 25. junija t. l. je tukajšnji šolski voditelj Štefan Schein priredil nad vse pričakovanje dobro uspelo veselico s sledečim vzporedom: 1. Lažnjiva Milena igra v 2 dej. 2. Venčeka narodnih pesmi. 3. Oj punčika ta... prizor. 4. Življenje ni praznik, deklam. 5. Domovina, petje in telov. 6. Pripovedka o nosku, prizor. 7. Ciganska sirota, solo-petje. 8. Slepec, petje in telovadba. 9. Bože pravde. — Čistega dobička je 1300 K, ki se vporabi za nakup knjig in zvezkov revnim otrokom. — Ob sklepu šolskega leta se je nabralo med otroci 30 K in 300 znakm za Jugoslov. Matico. Imeli smo tudi razstavo deških in dekliskih ročnih del pisemenih in risarskih izdelkov.

— **po Šolska mladina v Mokronogu** je priredila v četrtek dne 22. junija igro: »V kraljestvu palčkov« za šolsko mladino mokronoške šole in šole na Trebelnem. Igra je uspela prav dobro, pozna se, da je vodila vso stvar naša izkušena tovarišica gđc. učiteljica Ludovika Košenini. Otroci obeh šol so z užitkom gledali male palčke in prelepe vile, posebno pa se jim je dopadel Norček in kralj, ki sta oba svoji ulogi izvrstno rešila. Tisočera zahvala vrli prireditelji!

— **po Tudi na Vranskem** smo priredili s šolskimi otroci gledališko igro. Igrala se je namreč v korist C. M. podružnice lepa mladinska trodejanka s petjem: »V kraljestvu palčkov«. Dasi ima igra svoje težkoče in je precej truda stalo, preden so se je otroci naučili, vendar so jo izvajali naši malčki v popolno zadovoljstvo občinstva. Nekateri prizori so poslušalce naravnost ganili. Zatorej pa srčna hvala vsemu učiteljstvu in drugim, ki so pripomogli, da se je igra vprizorila. — Na Telov. do drugokratni vprizoritvi, so bili igralci bogato pogoščeni s različnim pečovim in pokalico. Vsem dotičnim p. n. gospem in gospodom toplo zahvala! Pa da bomo zopet kmalu videli naše otroke na odru.

— **po V torek, dne 27. pr. m.** je uprizorila dekliska osnovna šola v proslavo Vidovega dne v korist šolarski knjižnici v Narodnem gledališču v Mariboru ljubko petdejanko »Snežulčico«. Narodno gledališče je s krasnimi kostumi, slikovito scenerijo ter z bašnimi lučnimi efekti pripomoglo k uprav izbornemu uspehu prireditve. Nastop otrok je bil zelo siguren, premišljen in izrazit, vokalizacija čista in razločna, modulacija glasov situaciji popolnoma prikladna. V lepem skladu z vso prireditvijo so bila tudi izvajanja češkega salonskega orkestra, ki je proti malenkostni odškodnini žrtvoval skoraj celo popoldne. Mnogo truda, dela in nešteta pota so imele tovarišice z uprizoritvijo, vnesplošno priznanje in obča zadovoljnost nad vrlo uspešno igro bodi njihovo plačilo.

Naša gospodarska organizacija.

— **g Zbirke za temeljni kamen v spomin pok. ravnatelja Nerata »Učit. domu« v Mariboru** se namerava zaključiti. Odzvalo se je mnogo šol mariborske oblasti, izkaz začetno priobčevati že v prihodnjih številkah. Tovariši in tovarišice! Ako še niste vposlali prispevka, pošljite ga sedaj. Drugače bode v izkazu pri vaši šoli zevala vrzel, ki ne bode posebno častna. Kdor ne časti spomina velikih in zaslužnih mož svojega stanu, pokaže s tem, da jim je neveden naslednik! Če ste položnico založili, ali pa sploh niste dobili, pišite dopisnico na »Učit. dom« v Mariboru. Nabiralne pole se lahko vračajo kot tiskovine.

Iz naše stanovske organizacije.

Iz poverjeništvu UJU v Ljubljani.

+ **Vsem okrajnim društvom!** Po sklepu širjega sosveta na seji dne 19. junija se vrši letošnja pokrajinska skupščina UJU poverjeništvu Ljubljana dne 2. in 3. septembra na Bledu. Za to skupščino je voliti delegate, in sicer voli vsako društvo enega delegata in enega namestnika, kakor to določajo pravila UJU, čl. 19., 2. odst. Člani delegacije so tudi vsi predsedniki okrajnih društev, ki si sami določijo namestnika(-co). Okrajna društva torej ne volijo več delegatov po starih pravilih po številu članstva do 50 članov 1 delegata, od 50—100 članov 2 delegata itd., ampak kot omenjeno, vsako društvo voli samo 1 delegata in 1 namestnika. **Delegate je prijaviti do 15. avgusta strokovnemu tajništvu.** Društva, ki ne prijavijo redno in točno svojih predsednikov (namestnikov) in po 1 delegata (namestnika) nimaio pravice do zastopstva in udeležbe na pokrajinski skupščini.

Zajedno opozarjamo tudi na čl. 18. pravil UJU, po katerem so člani glavne skupščine, ki bo septembra v Sarajevu, vsi predsedniki okrajnih društev in po 1 voljen delegat posameznih društev. Te predsednike in delegate je javiti najkasneje do koncem avgusta strokovnemu tajništvu.

Vse udeležence tako naše pokrajinske skupščine na Bledu kot glavne skupščine v Sarajevu opozarjamo, da si pravočasno preskrbijo uradniško legitimacijo za proge državnih železnic za 50% popust, ki jo dobe pri ravnateljstvu drž. žel. v Zagrebu, Glede prošnje, kolekovi-